

Szczecin, dnia 20.04.2023

Dr hab. Małgorzata Porada Rochoń, prof. US
Instytut Ekonomii i Finansów
Uniwersytet Szczeciński

Recenzja rozprawy doktorskiej po dokonanych poprawkach

Autorstwa mgr Danuty Olewnik - Cieplińskiej

**nt. Faktoring a płynność finansowa małych przedsiębiorstw na przykładzie sektora
produkcyjnego**

promotor: prof. dr hab. Jacek Grzywacz

promotor pomocniczy: dr Wiktor Bołkunow

Wprowadzenie i ocena formalna

Przyjmując obowiązki recenzenta nałożone na mnie na mocy uchwały Rady Naukowej Dyscypliny Ekonomia i Finanse z dnia 14.06.2023 odwołuję się do Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późniejszymi zmianami), ustanawiającej elementy podlegające ocenie, tj.:

- I   zaproponowany temat i oryginalność rozwiązania problemu naukowego,
- II   ogólną wiedzę teoretyczną zaprezentowaną w rozważaniach objętych przedmiotem dysertacji oraz
- III   umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej poprzez dokonanie analizy i syntezy materiału źródłowego oraz zaprojektowanie, przeprowadzenie i wnioskowanie z przeprowadzonego procesu badań empirycznych.

Z uwagi na fakt, iż postępowanie procedowane jest w dyscyplinie: ekonomia i finanse, moja uwaga koncentruje się na powyższych elementach, ocenianych w perspektywie przywoływanej dyscypliny.

Od strony formalnej dysertacja składa się z 4 rozdziałów, wstępu, zakończenia, bibliografii, spisu rysunków, spisu tabel, załączników: nr 1 i nr 2. Ogółem praca liczy 251 stron, przy czym 4 rozdziały obejmują 200 stron.

Zestawienie bibliograficzne pracy liczy: 146 pozycji zwartych, 80 artykułów w czasopismach naukowych, 13 aktów prawnych, 6 pozycji z leksykonów i encyklopedii oraz 56 źródeł internetowych. Zgromadzona literatura przedmiotu jest zadowalająca, głównie polskojęzyczna.

Rozprawa napisana jest w przeważającej mierze językowo poprawnie, uwagi dotyczące tzw. niezgrabności językowych w poprawionej wersji zostały wyeliminowane.

I. Ocena wyboru tematu i oryginalności rozwiązania problemu naukowego

Rozpatrując tytuł rozprawy, można wnioskować, iż Autorka swoją uwagę skupi przedmiotowo na faktoringu i płynności finansowej, a podmiotowo na małych przedsiębiorstwach sektora produkcyjnego. Tytuł pracy jest komunikatywny i stanowi zapowiedź jej treści. Motywacje, które skłoniły Autorkę do podjęcia w/w tematu pośrednio wynikają ze wstępu (s. 5 i nast.). Wnioskuje na jego podstawie, iż Autorka silnie koncentruje się na praktyce gospodarczej i w jej niedoskonałościach poszukuje luki badawczej. W związku z tym, zadaniem Doktorantki jest przywołanie, wyróżnienie i synteza założeń dyscypliny (tu: dyscypliny ekonomia i finanse), które można uznać za jej trwały dorobek. W ocenianej pracy zostało to dokonane po poprawkach na minimalnie zadawalającym poziomie. Autorka przywołuje co prawda podejścia różnych środowisk naukowych (s. 14 i nast.), ale czyni to w sposób zdawkowy i uproszczony, (o czym szerzej w dalszej części recenzji). Tym trwałym dorobkiem nauk ekonomicznych, w tym ekonomii i finansów są teorie, koncepcje i modele, służące jako punkt wyjścia do wszelkich prac naukowych.

Poddając ocenie temat sygnalizowany w tytule rozprawy uważam, że jest interesujący i godny podjęcia w rozprawie doktorskiej, szczególnie w perspektywie dyskusji toczącej się w literaturze i praktyce gospodarczej.

Cel pracy artykułowany na s. 9 wskazuje, że Autorka dokona oceny wpływu usługi faktoringowej na płynność finansową małych przedsiębiorstw sektora produkcyjnego w Polsce w długim okresie. Tak sformułowanemu celowi przyporządkowała trzy cele szczegółowe. Podtrzymuję uwagę zawartą w pierwotnej recenzji, iż według mojej opinii cele szczegółowe nie w pełni korespondują z celem głównym.

Opiniując oryginalność zaproponowanego rozwiązania postawionego problemu badawczego warto spojrzeć na niego poprzez pryzmat modelu nauki, który klasycznie zamyka się w triadzie: teoria-operacjonalizacja-observacja.

Pierwszy, tj. teoria (głównie rozdział I, po części rozdział II i III) po dokonanych poprawkach, tj., uzupełnieniu o szerszy wachlarz literatury został rozwinięty przez Autorkę w sposób minimalnie zadawalający. Podtrzymuję wcześniej poczynioną uwagę, że w rozprawie doktorskiej prezentowanie wyników badań wtórnych, w części teoretycznej powinno stanowić element podrzędny, wspierający wywód teoretyczny, a nie nadrzędny, jak w przedmiotowej pracy.

Drugi z wymienionych elementów (operacjonalizacja) został poddany modyfikacjom, w mojej ocenie, w obecnej formie pomimo wielu uwag, można ocenić pozytywnie, z zastrzeżeniem, że w dalszym ciągu wątpliwość budzi sposób weryfikacji hipotezy pomocniczej. Autorka formułuje hipotezy i pytania badawcze, ale nie uzasadnia w sposób właściwy doboru parametrów pomiarowych do ich weryfikacji/realizacji.

Zaproponowana przez Autorkę optyka badawcza wpisuje się w nurt badań ilościowych. Moją opinię pod adresem warsztatu badawczego Autorki przedstawiłam w dalszej części recenzji. W tym miejscu pragnę docenić sam fakt zgromadzenia materiału empirycznego.

Poziom obserwacji / weryfikacji jest stosunkowo mocnym elementem pracy w przywoływanej triadzie. Pomimo wyartykułowanych wielu mankamentów (m.in. związanych z kwestionariuszem ankiety) Doktorantka zaprojektowała w sumie ciekawe badanie. Wykazała się kompetencjami analitycznymi (znajomość metod eksploracyjnej analizy danych).

II. Ocena ogólnej wiedzy teoretycznej zaprezentowanej w rozważaniach objętych przedmiotem rozprawy

Ocena ogólnej wiedzy mgr Danuty Olewnik – Cieplińskiej jest konsekwencją zapoznania się z treścią teoretycznych rozdziałów pracy i jej konfrontacją z dotychczas opublikowaną literaturą przedmiotu, w szczególności z zakresu dyscypliny obejmującej omawianą problematykę. W tej części odniosę się do dokonanych przez Doktorantkę poprawek, w związku ze sformułowanymi przeze mnie uwagami w pierwotnej recenzji.

Moja główna uwaga, co do części teoretycznej, w tym do rozdziału pierwszego „Specyfika małego przedsiębiorstwa” dotyczy niezachowanej proporcji między krytyczną analizą literatury przedmiotu a prezentacją wyników *Raportu o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w 2019r.*, Fakt uzupełnienia części teoretycznej o kilkanaście pozycji literatury nieznacznie tę dysproporcję minimalizuje. Na korzyść tej części oceniam uzupełnienie prezentowanych wyników o bieżące lata. Podtrzymuję jednak pierwotnie sformułowaną uwagę, że w przypadku zaprezentowanych wywodów w pierwszym rozdziale nie odnajduję wyraźnie wyłonionej luki badawczej.

Rozdział drugi „Znaczenie faktoringu w sterowaniu płynnością finansową”, w mojej ocenie jest napisany stosunkowo poprawnie, Autorka odwołuje się prawidłowo do podstawowej literatury z zakresu faktoringu. Doceniam przegląd literatury w tym rozdziale i poczynione poprawki względem sformułowanych przeze mnie pierwotnie uwag. Lektura tego rozdziału pozwala stwierdzić, że jest on bardziej uporządkowany a treści powiązane są ze sobą spójnie, tworząc logiczną całość.

W rozdziale trzecim zatytułowanym „Faktoring w praktyce gospodarczej małych przedsiębiorstw”, moja główna uwaga koncentrowała się wokół braku uzasadnienia w przedmiotowym wywodzie uprawniającego do zweryfikowania pomocniczej hipotezy badawczej. Nadal podtrzymuję tę uwagę, jakkolwiek w poprawionej wersji Doktorantka wskazuje, że jest to wstępna weryfikacja poprzedzająca weryfikację w toku badań empirycznych. W punkcie 3.5 zatytułowanym „Wątpliwości wobec perspektyw rozwojowych usług faktoringowych w Polsce”, Autorka przeciwstawia dwa naukowe stanowiska dotyczące rozwoju usług faktoringowych. Podtrzymuję, że według mnie nie ma uzasadnienia naukowego dowiedzonego przez Autorkę do pozytywnego, nawet wstępnego zweryfikowania tak sformułowanej hipotezy badawczej.

Doceniam zakres naniesionych poprawek w części teoretycznej.

Ostatni rozdział rozprawy ma charakter empiryczny, stąd jego ocena została zawarta w kolejnym punkcie niniejszej recenzji.

III. Ocena umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej

Recenzowana praca doktorska ukazuje proces badawczy, który w minimalnym stopniu opiera się na kanonie, u podnóża którego leży wyłonienie luki badawczej na podstawie literatury przedmiotu. Rozdział IV prezentuje wyniki autorskich badań, samodzielnie zaprojektowanych. Są one kwintesencją rozprawy. Pozytywnie oceniam uzupełnienie rozdziału o kwestie metodyczne, co porządkuje proces badawczy. Pozostałe uwagi dotyczące części empirycznej podtrzymuję, ich modyfikacja wymagałaby przeprowadzenia powtórnego badania.

Ocena kwalifikacyjna i konkluzja

Całościowa ocena pracy doktorskiej mgr D. Olewnik - Cieplińskiej jest wypadkową ocen w trzech powyższych obszarach. Zatem:

-pragnę docenić wybór problemu badawczego. Temat pracy jest istotny z punktu widzenia rozwoju dyscypliny ekonomia i finanse. Sposób rozwiązania problemu badawczego przez Doktorantkę w stopniu minimalnym odpowiada kanonowi prac naukowych. Doceniam zakres podjętych analiz na podstawie zgromadzonego materiału empirycznego, pozytywnie, choć z wieloma uwagami i wątpliwościami, oceniam całościowo wywód rozprawy.

W związku z powyższym stwierdzam, że przedstawiona do oceny rozprawa doktorska mgr D. Olewnik – Cieplińskiej pt. „Faktoring a płynność finansowa małych przedsiębiorstw na przykładzie sektora produkcyjnego” spełnia wymagania stawianych pracom doktorskim, zgodnie z Ustawą z dn. 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U z 2003 r., nr 65, poz. 595 wraz z późniejszymi zmianami) w związku z art. 179 ust. 1 Ustawy z dn. 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1669). Jednocześnie wnoszę o skierowanie pracy do dalszego procedowania

Małgorzata Pomorska-Kochan